

6 – Ma’ruza
E-Modellar

Muallif haqida

Dr. UMIDJON AHUNJONOV

Ta'lim: Toshkent Davlat Iqtisodiyot Universiteti
(bakalavr, magistratura)

Uxan Texnologiyalar Universiteti (XXR)
(PhD)

Mehnat faoliyati: Toshkentdagi Xalqaro Vestminster
Universiteti

O'zbekiston Respublikasi Bank-moliya
Akademiyasi

Mehnat faoliyati (asosiy) "Interintellect" MChJ - Marketing
Tadqiqotlari va Maslahatlari

www.zipwolf.uz

Mavzuga qisqacha tanishtiruv

- Reallikni ifodalovchi har qanday narsaga **modellar** deyiladi.
- Joriy modellar foydasiz bo'lib qolmoqda va yangi va yaxshiroq modellarni (biznes yuritish usullarini) qabul qilmaydigan bizneslar vaqt o'tishi bilan raqobatbardoshligini yo'qotmoqdalar.
- Kamaytirilgan ishqalanishlar katta o'zgarishlarga imkon yaratmoqda,
- Yangi modellar, ilgari paydo bo'lishi imkonsiz bo'lgan:
  - Media iste'molining yangi usullari;
  - Bizneslar o'zaro kategoriyalarni kesib o'tmoqda (ya'ni, supermarketlar banklarga aylanmoqda);
  - Qiymat zanjirlari keraksiz tarkibiy qismlardan halos etilmoqda va qayta tuzilmoqda;
  - Bizneslar “shartnomalar qutisi”ga aylanib bormoqda (ko'p vazifalar tashqi manbalardan yuklanayotganligi sababli).*

Bugungi suhbatimizda:

Onlayn Daromad Modellari

Ma'lumotlarni Qabul Qilish Modeli

Xaridorlar Xaridi Modellari

Sodiqlik Modellari

Onlayn Daromad Modellari (Kontent asosida)

Obuna orqali hujjatlardan foydalanish huquqi:

- Bir qator hujjatlar yoki fayllarga bir muddat ichida foydalanish huquqi. Odatda, bir oy yoki bir yil davomida
- **O'xshash:** Sport zali, kutubxona va boshqalar.
- **Misollar:** Netflix, FT.com, Spotify

Hujjatlardan har foydalanganda to'lov amalga oshirish

- Hujjatdan bir marta foydalanish uchun to'lov amalga oshiriladi. Yuklab olish mumkin, **DRM** orqali himoyalangan yoki himoyalangan bo'lishi mumkin (Digital Right Management).
- **O'xshash:** Kinoga borish
- **Misollar:** iTunes Store, Onlayn Kinoxonalar

Onlayn Daromad Modellari (Reklama)

CPM - namoyish reklama

- CPM = Har bir Mille uchun to'lov, (Mille ming ma'nosida)
- Turli veb-saytlarda bannerlar yoki boshqa shakldagi media sifatida namoyish etiladigan reklama.
- To'lov 1000 ta ko'rish uchun amalga oshiriladi, nomi ham shundan shakllangan.
- CPM stavkalari odatda arzon va reklama beruvchilar reklamani qayerda taqdim etilishini odatda bilishmaydi (qaysi veb-sayt).
- Reklamalar Google reklamalari kabi turli xil reklama serverlarida taqdim etilishi mumkin.

CPC - Bir klik uchun to'lov.

- CPC reklama beruvchiga faqat reklamani kliclari soni uchun to'lovga imkon beradi, shuning uchun ular ko'proq **maqsadli** hisoblanadi.
- Qidiruv tizimidagi homiylik reklama linklari ham CPC ga asoslangan.
- Bu ko'pincha veb-saytlardagi matnga asoslangan [giperssilklar](#) dir.
- Misol uchun, eng yaxshi universitetlar haqida blogni o'qiyotganingizda, sizga talabalar uchun mo'ljallangan ma'lum veb-saytga link ko'rsatilishi mumkin.

Onlayn Daromad Modellari (Lidlar)

Sayt yoki saytning bir qismiga **homiylk**

- Bir kompaniya ma'lum veb-saytga yoki veb-saytning bir qismiga homiylk qilishi mumkin. Bu homiylk tashkiloti tomonidan xabardorllik yoki veb-saytdan yangi lidlar yaratishga yordam beradi.
- Odatda bir muddat uchun belgilangan o'zgaras to'lov yoki CPA yoki CPC bo'lishi ham mumkin.

Afiliayt daromadi

Odatda CPA (har bir harakat uchun to'lov) lekin CPC bo'lishi ham mumkin.

- Veb sayt u orqali kelayotgan kompaniya mijozlari daromadining foizini oladi.
- Misol uchun siz amazonning bir necha mahsulotlarini veb-saytingizda ko'rsatsangiz va agar kimdur sizning saytingiz orqali amazon saytiga o'tib xaridni amalga oshirsa, siz to'lovga ega bo'lasiz (blogpostlar Apple – Amazon).

Onlayn Daromad Modellarini (Ma'lumot sotish)

E-pochta marketing uchun obunachilar haqida ma'lumot

- Turli veb-saytlar mijozlarning elektron pochta manzillari yoki boshqa aloqa ma'lumotlarini uchinchi shaxslarga sotadi.
- Ba'zan obunachilardan oldindan ruxsat olinadi.

Tadqiqot uchun mijozga kirish huquqini berish

- Agar sayt maxsus tashrif buyuruvchilarga ega bo'lsa, ehtiyojdagi boshqa kompaniyalar ushbu mijozlarga bozor tadqiqotini amalga oshirish uchun murojaatni amalga oshirishlari mumkin (qand kasali).
- Maxsus bloglar (**Nish** veb-saytlar)

Onlayn Daromad Modellari (Freemium)

Freemium= Free + Premium

- Cheklangan funksiyalar bilan bepul foydaanish huquqi;
- Ilg'or funksiyalarga ega bo'lish uchun Premium imkoniyatlari mavjud;
- Qabul qilish to'sig'ining pastligi;
- Yuqori xabardorlik;
- Konversiyaning qulayligi tufayli muloqotning yuqoriligi;
- Boshqa modellar freemium bilan birgalikda qo'llanilishi mumkin;
- Ko'proq o'yinlarda ishlatiladi.

Choose your Dropbox plan

Basic

Your current plan

Store your stuff in Dropbox and securely access your files from anywhere. Refer friends to get more space.

Pro

From \$9.99 a month

Great for personal projects, with enough space for all your docs, files, and over 20,000 photos.

[Upgrade to Pro](#)

Business

\$15 a month per user

Get as much space as you need, with powerful admin features and unlimited version history.

[Learn more](#)

Ma'lumotlarni qayta ishlash modeli: Joshua Bell Tadqiqoti

- VIDEO: https://www.youtube.com/watch?v=hnOPu0_YWhw
- Joshua Bell eng mashhur skripkachilardan biri;
- Konsert chiptalarining har biri \$100 dan sotilgan;
- Uning skripkasi \$15.000.000 qiymatga ega;
- Bir soat davomida skripka chaladi;
- Deyarli hech kim buni sezmaydi;
- U bor-yo'gi \$45 ishlab topadi.

- NEGA...?

- Xaridorlarning ma'lumotlarni qabul qilish darajasi

Ma'lumotlarni qayta ishlash modeli

Rossiter va Bellman ALEA (EO'HQ) (1999)

Onlayn reklamalar jarayon kuchiga ega, qachonki,

- (E)'tiborni torta olsa, va
- (O')rganish va
- (H)issiy munosabatni keltirib chiqarsa. Agar javob ijobiy yoki salbiy bo'lsa, qo'shimcha e'tibor tortilishi va undan keyin o'rganish orqali brendning pozitsiyasi
- (Q)abul qilinadi.

No-ierarxik, mijoz o'zining ehtiyojlari ierarxiyasiga qarab, tasodifiy tartibda ketishi mumkin (past ishtirok/yuqori ishtirok)

Ma'lumotlarni qayta ishlash modeli

Hofocker modeli (2001)

Reklama yoki reklama konteyneri samaradorligini o'lchashga yordam beradi

- Ko'rgazma- yetarlicha uzoq vaqt davomida taqdim etildimi?
- E'tibor- e'tiborni nima jalb etadi?
- Tushunish va his qilish - mijoz rag'batlantiruvchi omilni qanday tushunadi?
- Berish va qabul qilish – ma'lumot mijoz tomonidan qabul qilindimi?
- Saqlab qolish – mijoz o'z brendni keyinchalik qanchalik yaxshi eslay oladi?

Har bir qadam to'siq hisoblanib, agar reklama yoki sayt dizayni juda murakkab bo'lsa, mijoz keyingi bosqichga o'tolmaydi.

Xaridorlar Xaridi Modellarini

Past ishtirok:

Arzonroq va kam ahamiyatli mahsulotlarni sotib olayotganimizda, biz qaror qabul qilish uchun kamroq vaqt va kuch sarflaymiz. Quyidagi modellar asosiy jarayonni tushuntiradi:

- **AIDA/EMIH** (E'tibor > Qiziqish > Istak > Harakat)
- **ATR/OSK** (Ogohlik > Sinov > Kuchaytirish)

Xaridorlarga sotib olishning qaysi bosqichida ekanligiga qarab to'g'ri ma'lumot taqdim etilishi kerak.

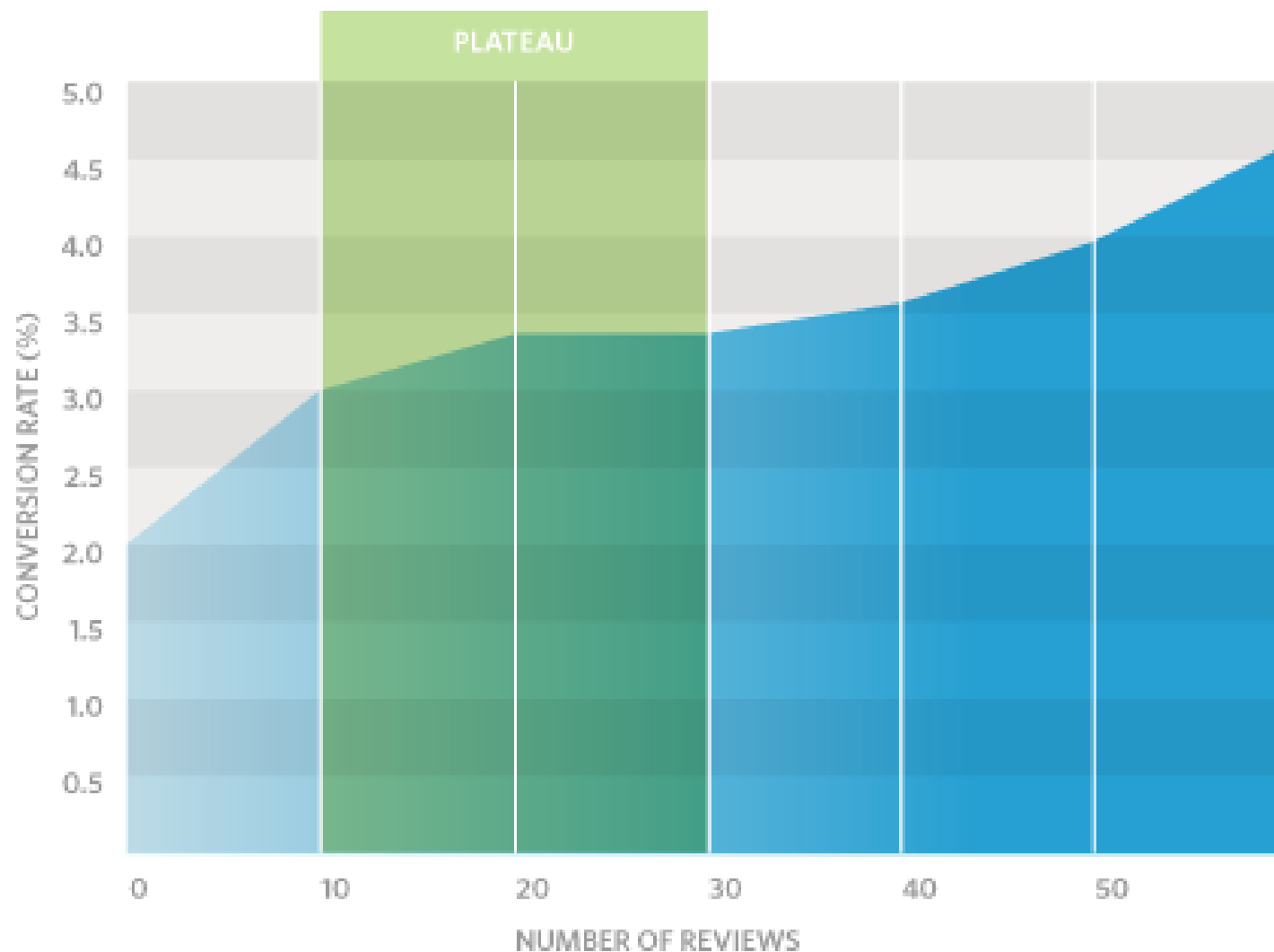
Yuqori ishtirok:

Qimmatli mahsulotlar (avtomobillar, uylar, noutbuklar va boshqalar) sotib olayotganda iste'molchilar qaror qabul qilishda jiddiy baholash jarayoniga kirishishadi.

- **Web-rooming vs. Showrooming**
- Sharhlar soni

Xaridorlar Xaridi Modellari

Sharhlar miqdori va konversiya o'rtasidagi bog'liqlik

Xaridor Xaridi Modellarari

- Harid qadam emas, balki u jarayondir;
- Mahsulot tanlovidan keyin iste'molchi ikkilanishi mumkin;
- Shu sababli, ularni hotirjam qilish va xaridni amalga oshirishda davom etishiga ko'maklashish lozim.

Customer Reviews

AS FEATURED IN

The New York Times

THE EARLY SHOW

FOX NEWS

MARTHA

M NBC

GOOD MORNING AMERICA

The Washington Post

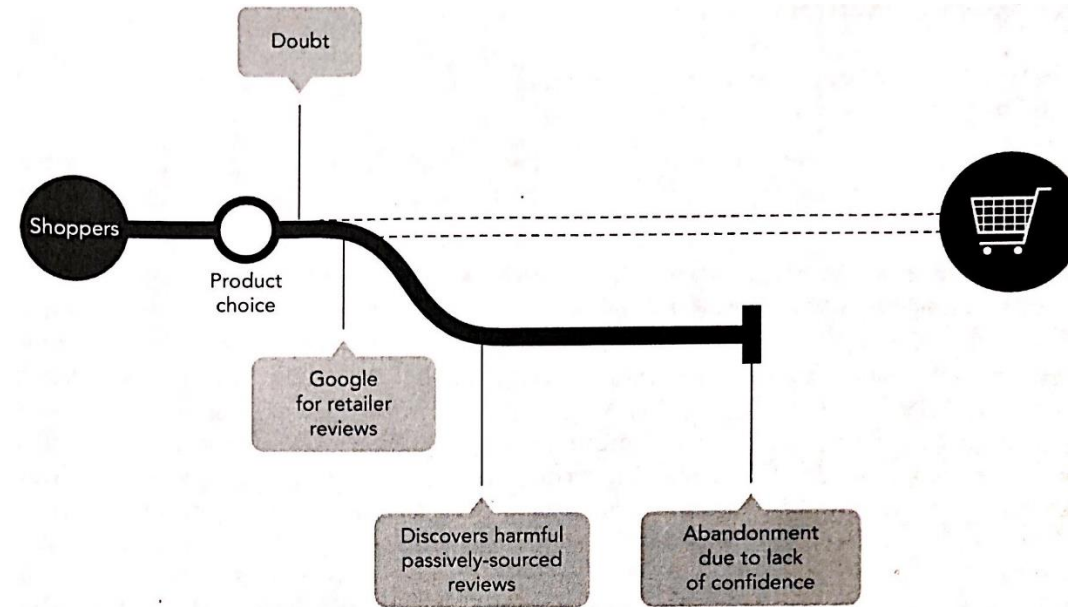

Figure 3.15 Occasional negative reviews can misrepresent a brand

Source: <http://b2b.reevo.com/products/reputation>

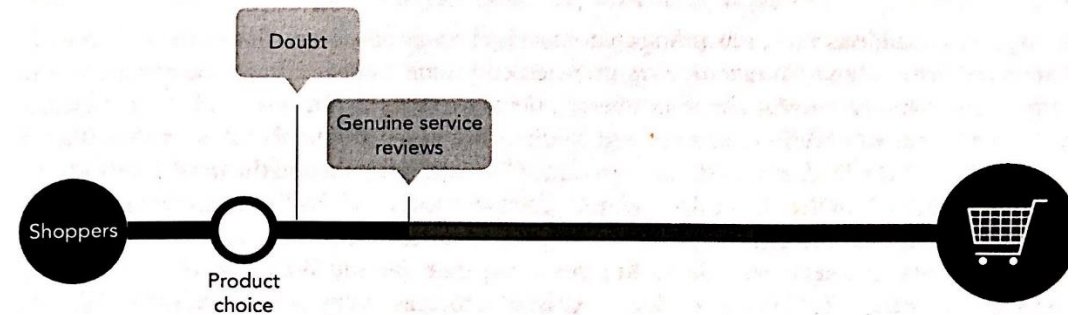

Figure 3.16 More reviews can reduce doubt and increase sales

Source: <http://b2b.reevo.com/products/reputation>

Sodiqlik Modellar

- Takroriy biznes **yangi biznesga** nisbatan samaraliroq;
- Asosiy mijozlarni aniqlash va ularni keyingi sodiqlik pog'onasiga o'tkazish ahamiyatli;
- Muhim mijozni bilan aloqalarni ushlab turish ahamiyatli;
- Mijozlar qo'llab-quvvatloviga erishish;
- Yuqori Net Promoter darajasiga erishish;
  - “Bizning brendimizni do'stingizga tavsiya qilgan bo'larmidingiz?”
- eWOM vs. WOM
- Ijtmoy medianing ta'siri

IDIC (AFO'M) Sodiqlik Modeli (Peppers va Rogers; 1997)

- Har bir mijozni birinchi va keyingi tashriflari davomida **Aniqlash** (cookie-fayllar yoki saytga ro'yxatdan o'tishlardan foydalanish);
- Turli guruhlarga bo'lish orqali mijozlarni **Farqlash**.
- Saytda taqdim etilgan **O'zaro aloqalar**, ya'ni mijozlarga xizmat ko'rsatish uchun chat yoki boshqa maxsus mahsulotlarni yaratish.
- **Muloqot** avvalroq erishilgan segmentatsiyaga muvofiq e-pochtalar yoki kontentni individuallashtirish yoki ommaviy xususiyashtirishni anglatadi.

+998 (91) 166-00-48, 0 (371) 233 49 03
info@zipwolf.com

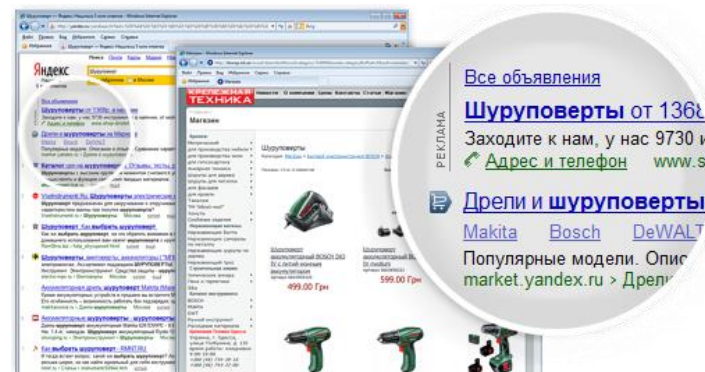
Adres: Buyuk Turon, 42, Toshkent, 100000, O'zbekiston
Mo'ljal: Toshkent Markaziy Univermagi (TsUM)

Ijtimoiy tarmoqlarda kuzatib boring:

Telegram: [@zipwolf_uz](https://www.telegram.com/@zipwolf_uz)

Facebook: <https://www.facebook.com/zipwolf.zipwolf>

Instagram: <https://www.instagram.com/zipwolf/>

E'TIBORINGIZ UCHUN TASHAKKUR!